

Vibeke Schou Pedersen

The American Sound

– national identitet og sikkerhed i USA

USA's strategi om internationalt lederskab i det tyvende århundrede udgør et historisk-ideologisk paradoks: Den liberale vision, man ønsker at forsvare, har medført en konfrontationssøgende og „realistisk“ magtstats-logik. Nøglen til at forstå, hvorfor netop USA har påtaget sig rollen som verdens politimand, og hvorledes det heriboende liberalt-realistiske paradoks er opstået, skal findes i en national identitet, hvis omdrejningspunkt er forestillingen om gudsbestemt udvælgelse til at gå forrest for menneskeheden. For en nation defineret ved sin universelle mission er den stadige bekræftelse af missionens ufuldbragthed en identitetsmæssig grundbetingelse.

„It is the American Sound: it is hopeful, big-hearted, idealist – daring, decent and fair. That's our heritage, that's our song... We raise our voices to the God who is the author of this most tender music. And may He continue to hold us close as we fill the world with our sound – in unity, affection and love: One people under God, dedicated to the dream of freedom that he has placed in the human heart, called upon now to pass that dream on to a waiting and hopeful world“ (Ronald Reagan, „Second inaugural adress“, 21 januar 1985) (citeret fra Cardiff Text Analysis Group, 1988).

Set fra den vestlige halvdel af jordkloden har de seneste 50 års internationale udvikling været historien om demokratiets kamp mod totalitarisme, ufrihed og undertrykkelse. Indtil for nylig kaldte vi denne kamp „den kolde krig“. Idag er de geografiske skillelinjer mindre skarpt trukket op, men den ideologiske kamps lejre er stadigvæk klare: Der er „os“ demokrater, og så er der „de andre“. Nogle gange hedder „de andre“ Irak, nogle gange Serbien, nogle gange noget tredje. Kendetegnende er imidlertid, at vi ser os berettiget til at bruge et sæt særlige regler i vores omgang med dem – at bryde gængse internationale aftaler – med henvisning til argumenter af almen karakter. Vores projekt – verdensdemokratiet – tillader

ikke, at vi undlader at handle. Siden afslutningen på 2. verdenskrig har USA stået som spydspids for dette projekt. Frihed og lighed har haft en umiskendelig „American Sound“, og med henvisning til denne omstændighed har USA de sidste 50 år forstået sig selv som en naturlig deltager i en lang række konflikter tusindvis af kilometer fra landets geografiske grænse. USA er gået ind i Vietnam, i Irak eller i Kosovo for at sætte „ret over for magt“ og har dermed tilskrevet sig selv rollen som verdens politimand. Hvorfor?

Det handler om sikkerhed. Nationens sikkerhed. Det er denne artikels tese. Ikke om sikkerhed i en objektiv forstand, men om den politiske proces at gøre noget til genstand for sikkerhedspolitiske overvejelser. Dermed handler det også om identitet. Om den dobbelte fortolkningsproces at udpege trusler og samtidig trække grænsen mellem det, man identificerer sig med og et „udenfor“ – mellem „os“ og „dem“ (Wæver, 1997: 362). Omdrejningspunktet er med andre ord den fortsatte fortolkning af en fælles „social imaginary“, hvis retoriske rum danner udgangspunktet for, hvorledes staten handler udenrigspolitisk (Laclau, 1995: 64).

Vibeke Schou Pedersen

The American Sound

– national identitet og sikkerhed i USA

USA's strategi om internationalt lederskab i det tyvende århundrede udgør et historisk-ideologisk paradoks: Den liberale vision, man ønsker at forsvare, har medført en konfrontationssøgende og „realistisk“ magtstats-logik. Nøglen til at forstå, hvorfor netop USA har påtaget sig rollen som verdens politimand, og hvorledes det heriboende liberalt-realistiske paradoks er opstået, skal findes i en national identitet, hvis omdrejningspunkt er forestillingen om gudsbestemt udvælgelse til at gå forrest for menneskeheden. For en nation defineret ved sin universelle mission er den stadige bekræftelse af missionens ufuldbragthed en identitetsmæssig grundbetingelse.

„It is the American Sound: it is hopeful, big-hearted, idealist – daring, decent and fair. That's our heritage, that's our song... We raise our voices to the God who is the author of this most tender music. And may He continue to hold us close as we fill the world with our sound – in unity, affection and love: One people under God, dedicated to the dream of freedom that he has placed in the human heart, called upon now to pass that dream on to a waiting and hopeful world“ (Ronald Reagan, „Second inaugural adress“, 21 januar 1985) (citeret fra Cardiff Text Analysis Group, 1988).

Set fra den vestlige halvdel af jordkloden har de seneste 50 års internationale udvikling været historien om demokratiets kamp mod totalitarisme, ufrihed og undertrykkelse. Indtil for nylig kaldte vi denne kamp „den kolde krig“. Idag er de geografiske skillelinjer mindre skarpt trukket op, men den ideologiske kamps lejre er stadigvæk klare: Der er „os“ demokrater, og så er der „de andre“. Nogle gange hedder „de andre“ Irak, nogle gange Serbien, nogle gange noget tredje. Kendetegnende er imidlertid, at vi ser os berettiget til at bruge et sæt særlige regler i vores omgang med dem – at bryde gængse internationale aftaler – med henvisning til argumenter af almen karakter. Vores projekt – verdensdemokratiet – tillader

ikke, at vi undlader at handle. Siden afslutningen på 2. verdenskrig har USA stået som spydspids for dette projekt. Frihed og lighed har haft en umiskendelig „American Sound“, og med henvisning til denne omstændighed har USA de sidste 50 år forstået sig selv som en naturlig deltager i en lang række konflikter tusindvis af kilometer fra landets geografiske grænse. USA er gået ind i Vietnam, i Irak eller i Kosovo for at sætte „ret over for magt“ og har dermed tilskrevet sig selv rollen som verdens politimand. Hvorfor?

Det handler om sikkerhed. Nationens sikkerhed. Det er denne artikels tese. Ikke om sikkerhed i en objektiv forstand, men om den politiske proces at gøre noget til genstand for sikkerhedspolitiske overvejelser. Dermed handler det også om identitet. Om den dobbelte fortolkningsproces at udpege trusler og samtidig trække grænsen mellem det, man identificerer sig med og et „udenfor“ – mellem „os“ og „dem“ (Wæver, 1997: 362). Omdrejningspunktet er med andre ord den fortsatte fortolkning af en fælles „social imaginary“, hvis retoriske rum danner udgangspunktet for, hvorledes staten handler udenrigspolitisk (Laclau, 1995: 64).

Vil vi derfor forstå, hvorfor USA anser det for sikkerhedspolitisk nødvendigt at agere verdens politimand, må svarene søges i den måde, Amerika har fyldt meningskategorien „national identitet“. Som det indledende citat med al tydelighed viser, er der etableret en stærk sammenhæng mellem Amerika og missionen: At fylde en håbefuldt ventende verden med „the American Sound“. Denne sammenhæng er central for at forstå amerikansk udenrigspolitisk handlen, det være sig som supermagt i et bipolar magt-system eller som allieret partner i et NATO, der for første gang i sin historie uden FN-mandat forsøger at overtale en suveræn stat til at makke ret med militære midler.¹ Artiklens hovedsigte er derfor at spørge om, hvordan det amerikanske nationsbegreb historisk er blevet konstrueret, og på hvilken måde dets identitetsmæssige forestillinger anvendes i den sikkerhedspolitiske rolle, USA både historisk og aktuelt har defineret for sig selv.

Min påstand er, at USA gradvis har ændret sin udenrigspolitiske adfærd – fra i international sammenhæng at se sig selv som en neutral politisk aktør til i egen selvforståelse at spille en særegen rolle på den globale scene. Baggrunden er en afgørende forandring i den nationale identitet: Hvor nationen før delvis definerede sig med et etnisk og geografisk referencepunkt, tænker den sig nu alene som et politisk projekt, hvormed „grænsen“ bliver af mere abstrakt og ideologisk karakter. Hvis geografi og folk er variable snarere end konstanter i identiteten, involverer Amerika „a cultural, not a national myth of consensus“ og kan dermed ideelt set udbredes til alle (Bercovitch, 1978: 54-55). Genstandsfeltet for, hvad der kan gøres til sikkerhedspolitik – og det retoriske rum, hvori denne lader sig italesætte

– er altså blevet markant udvidet, og resten af verden kan dermed potentielt gøres til en trussel mod vitale amerikanske værdier. Derfor verdens politimand.

Vinklen

„Nations are not born, but made. And they are made, ineluctably, in language“ (Looby, 1996: 1). Denne diskursteoretiske pointe er analysens udgangspunkt, og den indskrives sig dermed i den videnskabssteoretiske udvikling, der de seneste årtier har forårsaget en delvis forrykkelse af samfundsvidenskabernes fokus fra teoribygning til, hvad man kunne kalde historieskrivning eller identitetsstudier. Hvor konventionelle sikkerhedsstudier leder efter det tidløse og generelle i staters adfærd og interesser, fokuserer diskursanalysen netop på det modsatte: Den hævder, at det er i det historisk partikulære, i de særlige omstændigheder for en stats opståen, at nøglen til dens adfærd ligger. Diskurstilgangen sætter groft sagt studiet af nationen før analysen af staten, dvs. den hævder, at vi må forstå det kulturelle forestillingsrum, staten handler indenfor, før vi kan forstå enkeltstående policy-output (Hansen, 1995: 118).

Denne pointe har konsekvenser for, hvordan analysen gribes an. Hvor konventionelle tilgange ofte ønsker at komme bag om overfladen og antager et misforhold mellem „hvad der bliver gjort og hvad der bliver sagt“, fokuserer diskurstilgangen netop på den politiske retorik: På begrundelserne og metaforerne i det sproglige univers, der fortæller „who we are“, og ikke mindst hvem „vi“ ikke er (Walker, 1990: 6). Kun ved at sætte os ind i dette univers kan vi forstå, hvad der menes med det, der gøres. Analysens opgave bliver derfor at beskrive Amerikas

politiske univers og de grænser, der i dette er blevet sat for et „os“ og et „dem“. Dermed bliver den bedre i stand til at forklare USA's sikkerhedspolitik og til at forstå, hvorfor der måske ikke er en kløft mellem på den ene side retorisk at udtrykke liberal idealisme og på den anden side konkret at udøve udenrigspolitisk realisme.

Artiklen tilbyder således ikke en forkromet forklaring af USA's sikkerhedspolitik. Påstanden er ikke, at fordi amerikanere tænker individ og frihed i bestemte mønstre, så må de ende med én given trusselopfattelse og sikkerhedspolitik. Snarere stiller forestillingsrummet „Amerika“ nogle logikker til rådighed og gør andre „utænkelige“. Det afgrænser en række potentialer for formuleringen af amerikanske interesser, men rummer samtidig flertydige begreber, der lukker op for forandring (Larsen, 1997: 19).

Strukturen

Artiklen er bygget op som en kronologisk analyse af det intellektuelle univers, der strukturerer amerikansk udenrigspolitisk tænkning og falder dels i en historisk, dels i en mere aktuel del. Det er afgørende at indfange de grundlæggende strukturer i den amerikanske nationsbygning, da de seneste 50 års aktive amerikanske sikkerhedspolitik nok på overfladen bryder med tidligere tiders overbeviste neutralitetstænkning, men ved nærmere eftersyn blot udtrykker en nyfortolkning (Weiler, 1997: 505). Analysens startpunkt er derfor så langt tilbage som de puritanske immigranternes bosættelse i 1600-tallet. Fra puritanernes fremsættelse af missionsvisionen og op til i dag vil jeg gøre stop, hvor jeg finder det vigtigst for udviklingen af den nationale selvforståelse i relation til sikkerheds-

politikken. Artiklen lægger vægt på 2. verdenskrig som en afgørende brydnings-tid, hvor den amerikanske identitet i store træk antager den form, den har i dag. Den kolde krig rummer nok mindre identitetsmæssige brud, men overordnet set er den at betragte som en helhed og behandles derfor tematisk frem for kronologisk.

Afslutningsvis lægges et mere tværgående snit i den amerikanske sikkerhedspolitiske retorik, og USA's udenrigspolitiske adfærd i efterkoldkrigsårtiet studeres for herigennem at illustrere, hvorledes retorikken aktuelt anvendes til at formulere amerikanske interesser.

1630 – 1790: Den puritanske vision

„In this sense, the whole destiny of America is contained in the first puritan who landed on these shores, as that of the whole human race in the first man“ (Alexis de Tocqueville, 'Democracy in America', 1835-40).

Da de første hundrede engelske puritanere ombord på Mayflower i november 1620 nåede Cape Cod i Massachusettsbugten, var det i forestillingen om, at deres rejse og kommende opgaver skete på foranledning af forsynet. Som Columbus i sine rejsebeskrivelser forestillede puritanerne sig Amerika som det virkeliggjorte Arkadien – et paradys på jord (Cambell, 1992: 108). De opfattede sig selv som direkte efterkommere af de store bibelske forfædre og lagde deres egen udvandring til Amerika i forlængelse af den bibelske Eksodus.

Allerede på rejsen over Atlanten, på vej mod det, puritanerne døbte New England, havde det lille teokratiske leder, John Winthrop, givet udtryk for denne tanke ved at fremhæve turen ikke blot som en geografisk rejse – men som passagerer-

nes indtrædelse „into covenant with God“ (Bercovitch, 1978: 3). Winthrop anslog hermed et afgørende tema i amerikansk identitet: En reformationsinspireret sammenblanding af det verdslige og det gejstlige liv, der skulle blive afgørende for først den puritanske kolonis og siden – i sekulariseret form – den amerikanske nations billede af det amerikanske samfund som eneansvarlig udfører og fuldbyrder af Guds plan for menneskets frelse (Hollinger, 1997: 6).

Forestillingen om at være pionerer på Guds vegne var en stærk drivkraft i det puritanske projekt og havde baggrund i hændelserne forud for deres immigration til Den Nye Verden. På grund af deres særligt radikale anti-hierarkiske fortolkning af protestantismen var puritanerne blevet uddrevet af England – en uddrivelse, de oprindeligt anså for at være midlertidig. Deres New England-samfund skulle blot fungere som en omvej til et fornyet og omvendt England (Cambell, 1992: 121). I løbet af det 17. århundrede ændrede udlægningen af missionen sig imidlertid til fordel for et mere og mere universelt projekt, og nybyggerne udlagde i stedet deres forhavende som en mission på menneskehedsens vegne – en forpost, ikke bare for den engelske reformation, men for en reformeret kristendom som sådan (Bercovitch, 1978: 5). De opfattede sig selv som et „peculiar people, a company of christians not only called but chosen“ og pålagde deres kirkestat at fungere som „a model to the world of reformed christianity and a prefiguration of New Jerusalem to come“ (1978: 8). En anden hyppigt anvendt formulering af ærindet – der har vist sig yderst levedygtig i den amerikanske politiske retorik – var betragtningen, at det puritanske samfund skulle være en eksemplarisk „City on A Hill“ (1978: 121).

Jerimiaden – et retorisk vækstrum

Puritanernes overbevisning om ikke blot at være kaldede, men udvalgte afspejler en central sammenblanding af verdslig og bibelsk historie, der op gennem Amerikas historie har påvirket opfattelsen af jordisk succes som del af et højere formål. De grundlagde deres nye samfund på en vision om, at det var muligt at få det himmelske og det jordiske til at indgå i en alliance (LaFeber, 1989: 3).

Fusionen af de to sfærer var et afgørende brud med den traditionelle kristne opfattelse af det religiøse og det sociale som skarpt adskilte verdensordener. I det new englandske teokrati blev mediet for forandringen jerimiaden, en særlig revsende prædikenform, opkaldt efter den gammeltestamentelige Jeremias. Også i Europa var dette den traditionelle prædikenform, men i Den Nye Verden undergik jerimiaden en forandring. Dens indhold var ikke længere abstrakte klager over historiens gentagne syndefald, men konkrete anvisninger på, hvorledes Bibelen kunne omsættes i social praksis, og paradys på jord kunne opnås. Med sin lære om, at menneskelig forbedring var mulig, betød den amerikanske jerimiade derfor en social identitet af at være „på vej“, og gennem missionen fik den indbygget en betoning af det processuelle og fremskridtsstræbende. Dermed lagde jerimiaden grunden for et af de vigtigste parametre for amerikansk selvforståelses „grænsedragning“ i forhold til Europa.

I Den Gamle Verden fungerede jerimiaden inden for en statisk, hierarkisk orden og bekræftede traditionen gennem sine lektier om historiens gentagelse, menneskets fortabelse og det jordiske livs forfængelighed (Bercovitch, 1978: 23). Den puritanske jerimiade fokuserede ligeledes på menneskets fejlbarlighed, men hvor Europa brugte denne som argument

for livets evige gentagelse, blev det af puritanerne italesat som en bekræftelse af processen – det foranderlige. Menneskeheden som sådan var syndig, men puritanerne i det lille amerikanske samfund var det i særdeleshed, da de jo var udvalgte til at gå forrest. Deres fejl talte dobbelt, og det blev prædikeret, at Gud var „more Jeleaus of our love and obedience“ (Winthrop, 1630/1997: 14). Krise og modgang blev derfor – modsat den europæiske tradition – læst optimistisk: Gud testede dem og bekræftede dermed missionen og identiteten af at være udvalgt, hvorfor styrken i den puritanske vision blev næret ved afstanden mellem løfte og realitet. Så længe missionen var ufuldført, fungerede jerimiaden som et medie for den konstante grænsedragning mellem kolonierne og den omkringliggende verden.

„The political sermon“, som puritanerne betegnede den, blev derfor et grundlæggende retorisk værktøj til at artikulere og formidle en national politisk bevidsthed (Bercovitch, 1978: xiv). Ved at skabe en form for psykologisk vækstrum hen over kløften mellem de to traditionelt adskilte verdensordener kunne den amerikanske selvforståelse langsomt udvikle og udvide sin kontekst fra den religiøse binding til idéen om opbyggelsen af gudsriget på jord henimod forestillingen om Amerika som spydspids for fremskridt og demokrati (Tjalve, under udgivelse). Lidt over et århundrede efter puritanernes bosættelse blev denne identitet som fremtidens, frihedens og mulighedernes land yderligere bestyrket med de amerikanske kolonisters erklæring om uafhængighed fra den britiske imperialmagt i 1776 og med sejren i 1783 til Amerikas Forenede Nationer. Godt 20 år senere drømte Uafhængighedserklæringens forfatter, Thomas Jefferson, som tredje præsident i den spæde nations historie om

„distant times, when our rapid multiplication will cover the whole northern if not the southern continent“ (citeret fra Perkins, 1997: 170).

1790 – 1880: Amerika som modernitetens forpost – universalisme og ekspansion

„And we are the peculiar, chosen people – the Israel of our time; we bear the ark of liberties of the world...God has given us for a future inheritance the broad domains of the political pagans;...We are the pioneers of the world, the advance guard sent on through the wilderness of untried things, to break a new path in the New World that is ours. And let us always remember with ourselves, almost for the time in the history of earth, natural selfishness is unbounded philanthropy; for we cannot do a good to America but we give alms to the world“ (Herman Melville, 'White Jacket', 1850).

Citatet fra White Jacket er værd at bringe i fuld længde, da Melvilles sprogbrug og verdensanskuelse på eminent vis anslår de retoriske strenge, det protestantiske, angelsaksiske Nordamerika op gennem 1800-tallet spillede på: Den spirende sekulariserede anvendelse af religiøse metaforer på politiske temaer, forestillingen om Amerika som modernitetens og fremskridtets forpost. I denne forbindelse antyder citatet en nærmest Adam Smithsk „usynlig-hånd“-logik om en „harmony of interest“: Når Amerika foretager ekspansioner motiveret af egen vinding, handler de samtidig i menneskehedens interesse.

Fra Uafhængighedserklæringen og ind i 1800-tallet sekulariseres livsformer og verdensanskuelse mere og mere, og i takt med den omsiggribende industrialisering og urbanisering aflægger det politiske projekt sig de religiøse undertoner. Det interessante er, at det gør terminologien

ikke. Snarere end at blive verdsliggjort ændres de religiøse metaforer fra at dække over en teologisk substans til at blive italesat med et politisk indhold. Melville-citatet illustrerer dette skift med al tydelighed i det slående udtryk om „the ark of liberties“ som amerikanernes byrde og mission. Arkens indhold er stadig givet af Gud, men hvor den før rummede de kristne bud, er det nu den politiske liberalismes frihedsrettigheder, der missioneres. Ligeledes er der ikke længere tale om religiøse hedninge, men om „political pagans“, der mangler omvendelse. Selve tanken om en „pagt“ bibeholdes ligeledes, men selv om kontrakten stadig er garanteret af Gud, er ærindet ikke længere en religiøs mission, men et politisk projekt. Det puritanske religiøse ærinde er med andre ord blevet erstattet af en ideologisk vision, men den religiøse retorik er bibeholdt og den universelle rækkevidde er så tydelig som nogensinde før.

Ekspansionen: Idealisme og egeninteresse

Jeffersons ekspansionsdrøm i 1801 skulle vise sig at gå opfyldelse (Perkins, 1993: 170). Men Jefferson forestillede sig, at underlæggelsen af hele kontinentet ville tage århundreder. Mindre end 50 år senere var den territoriale ekspansion af konføderationen mod vest og syd mere end tredoblet med indlemmelsen af Texas, koloniseringen af Oregon og sejren over Mexico (Jenkins, 1997: 115).

Bag ekspansionen lå en fast overbevisning om den hvide mands ret til verden, og arrogancen, hvormed Jefferson udtrykker selvfølgeligheden i koloniseringen, var bestemt ikke enestående. Allerede de puritanske pilgrimme havde oplevet det land, de kom til, som deres retmæssige ejendom og betragtet de indfødte som hindringer for deres skæbne med re-

formistisk inspirerede argumenter om pligt og arbejdsetik som bærende element: Ekspansionen ville sikre udbredelsen af demokrati og frihed og samtidig sørge for en respektfuld og retmæssig udnyttelse af de gaver, Gud havde givet (Cambell, 1992: 121). Argumenter om udbredelsen af både et politisk design og en socioøkonomisk struktur til den kristne civilisations fremme og Guds velbehag legitimerede ekspansionen, ikke blot som en politisk løsning på land til de nye immigrationsmængder, men som en moralsk pligt. Det er det, Melville i citatet er inde på, når han hævder, at forsynet vil, at den unge amerikanske nation skal underlægge sig verden. Denne tankegang var udbredt og blev i juli 1845 gjort til allemandseje, da John L. O'Sullivan i tidsskriftet *United States Magazine and Democratic Review* brugte udtrykket „manifest destiny“ om, hvad han antog for være de hvide amerikaneres ret tilskrevet dem „by Providence“. Kongressen overtog hurtigt begrebet i sine debatter, og „manifest destiny“ blev et udtryk for Amerikas officielle udenrigspolitik i den vestlige hemisfære (*Encyclopedia Britannica Online*, 1999).

Arrogancen var udbredt i det intellektuelle miljø, og i tråd med Melville hævdede den samtidige filosof Emerson, at enhver tidsalder havde haft en ledende nation, hvis eminente borgere havde været villige til at gå forrest og lede vejen på den generelle retfærdighed og humanitets vegne. Retorisk spurgte Emerson: „Who should be the leaders but the young Americans?“ (citeret fra Perkins, 1993: 176). Dette centrale amerikanske tema – sammenfaldet mellem menneskeheden og Amerikas interesser – afspejler en udpræget liberalistisk rationalisme og knytter an til den sene oplysningstænknings logik om en „harmony of interest“ (Taylor,

1989: 239), der blandt andet kom til udtryk i Adam Smiths *The Wealth of Nations* (1776). Oplysningen førte en transformation af det internationale systems succeskriterier og moralske imperativer med sig, væk fra æresetikken om glans og ære i krig mod et moderne udviklingsperspektiv, hvor den store stat var forbundet med produktivitet, og den fælles interesse i arbejdsdeling og fredelig samskik blev betonet. Argumenter om den fællesmenneskelige interesse i udbredelsen af demokrati og kapitalisme kan ses som en udløber af denne „harmony of interest“-logik og var en etableret del af den politiske måde at udlægge og legitimere den hvide ekspansion på kontinentet. I tråd med denne tænkning udtrykte den demokratiske præsident Polk således – meget lig Emerson og Melville – ved sin *Inaugural Address* i 1845, at „foreign powers do not seem to appreciate the true character of our government. To enlarge its limits is to extend the dominions of peace and freedom“ (citeret fra Perkins, 1993: 178). Polk opsummerer hermed i få ord den basale logik, der driver amerikansk udenrigspolitik og udtrykker samtidig den universalisme, der former amerikansk identitet.

Identitetsparadokset

Forestillingen om et almenmenneskeligt interessefælleskab er udtryk for, hvad Derrida har karakteriseret som den europæiske kulturs neutralisering af det radikalt fremmede ved at gøre den Anden til den Samme (Falzon, 1998: 19). En sådan orientering mod fremmedhed fungerer ved at generalisere egne værdier og dermed sætte eget Jeg lig universet. På lignende måde ophæver „red man’s land, white man’s law“-udvidelseslogikken den hvide kulturs politiske forestillinger til universelle værdier.

Den nationale identitet, som 1800-tallets ekspansion udsprang af, var baseret på en række dikotomiers udgrænsning af „Others“. Puritanernes fremskridtsfokuserede historieperspektiv, hvis missionsteologi fra begyndelsen fungerede som en dynamo for det nye samfund, bygger på en helt grundlæggende sondring mellem en leder og målet for denne (vej)ledning: Omverdenen. I afgrænsningen fra denne omverden balancerede den amerikanske nationale identitet overordnet imellem flere „Others“: indianerne/de sorte som uciviliserede hedninge og Den Gamle Verden som en forstenet og dekadent kultur. Begge modsætningspoler trækker på det temporale billede af det hvide Amerika som verdens leder og fremskridtets frontpost (Gleason, 1980: 41).

Dermed hviler Amerika på et gennemgribende paradoks: Projektets fuldførelse er identitetens undergang. Denne pointe var en eksplicit erkendelse i den amerikanske debat om imperialismen mod vest, hvor man ofte udtrykte frygt for, at ekspansionens ophør ville undergrave identiteten af at være „på vej“. Et kongresmedlem fra Indiana udtrykte det i 1847: „When we cease to extend, we will cease to be, what we are now, a united and ascendant people“ (Perkins, 1993: 175). Citatet postulerer, at det er ekspansionen, med dens dikotomi mellem et progressivt Amerika og en underkastende og omvendt omverden, der afgrænser identiteten udadtil og samtidig samler og bekræfter den indadtil. Dermed kommer en opfattelse af amerikansk identitet meget lig puritanernes til syne: Forestillingen om, at misforholdet mellem løfte og realitet bestyrker snarere end modsiger identiteten af at have et ærinde. At de to endnu ikke harmonerer bekræfter jo netop, at man stadig spiller en væsentlig rolle, og

den dag myte og virkelighed overlapper, falder identiteten som udvalgt sammen.

1880-1947: National identitet som genstand for sikkerhed

„Never has it been more important that we become intelligently aware of the ground Americans of various strains have in common...that we reawaken the old American dream, which in its powerful emphasis on the fundamental worth and dignity of every human being, can be a bond of unity no totalitarian attack can break“ (The Common Council for American Unity, 1940).

Indtil begyndelsen af 1800-tallet blev amerikansk nationalitet og enhed italesat i politiske termer centreret om abstrakte universalistiske idealer om frihed, lighed og republikanisme. Den nationale diskurs var dermed overvejende præget af indre spændinger om disse politiske idealers udlægning og indenrigspolitiske såvel som udenrigspolitiske konsekvenser. Modsætningerne var groft udtrykt institutionaliseret i det nordstatslige føderalistparti og sydens republikanske parti, og kampen stod først og fremmest mellem nordstaternes sympati for en stærk centralregering samt kommercielle interesser og sydstaternes betoning af landbrugsinteresser, „limited government“ og udbredt individuel frihed (Jenkins, 1997: 67). Op gennem 1800-tallet havde ekspansionen holdt denne konflikt i skak ved kun at optage nye stater i et sådan forhold, at magtforholdet mellem syd og nord balancerede. Men i midten af århundredet blev konflikten så udtalt, at syden rev sig løs, og konflikten nåede sit klimaks i den amerikanske borgerkrig 1861-65, der genoplivede den nationale bevidsthed og for alvor skærpede kampen om at udlægge nationens sande karakter. Trods den store politiske splittelse var

1800-tallets Amerika dog – bortset fra den indianske og den sorte kultur – helt overvejende „White, English and Protestant“, og et stykke forbi borgerkrigen var godt 90 pct. af de nye bosættere – som deres forgængere – fra Nordvesteuropa (Rockett, 1983: 1). Den nationale identitet var på grund af den relativt store homogenitet noget, man nok internt stridtes om, men hvis eksistens man tog for givet.

Etnisk vs. ideologisk nationalitet

I århundredets sidste årtier ændredes dette billede radikalt med den drastigt voksende tilkomst af syd- og østeuropæiske immigranter med baggrund i katolsk og jødisk kultur. Vendepunktet mellem det, de angelsaksiske amerikanere definerede som „de gamle“ immigranter, og „de nye“, fandt sted i 1896, hvor de nye immigranter årligt ankom i større antal end de gamle (Rockett, 1983: 4). Det hvide, protestantiske USA reagerede med i mere og mere etnocentriske termer at udlægge den nationale identitet som knyttet til de „oprindelige“ amerikaneres kultur, og den videnskabelige racisme bredte sig hastigt. Samtidig bidrog værker som William Ripleys *Races of Europe* (1899) og Madison Grants *The Passing of The Great Race* (1915) til en generel essentialistisk og biologisk kulturopfattelse og en deraf følgende angst for, hvad man anså for at være Amerikas „dilution by lesser breeds“ (Gleason, 1980: 42).

I dette intellektuelle klima af socialdarwinistisk nationalisme og pseudovidenskabelig racisme tog en konsensus om assimilation gennem „americanization“ form – en politik, der ikke var eksplicit racistisk eller fjendtligt indstillet over for de nye immigranter, men som udpræget var udtryk for en stærk angelsaksisk etnocentrisme (Gleason, 1980: 41). Det af-

gørende begreb for, hvad „americanization“ betød var den nye metafor om Amerika som „the melting pot“, der blev lanceret i det folkeligt populære drama af samme navn i 1909 – paradoksal nok skrevet og sat op af den engelske jøde Israel Zangwill. Budskabet med smeltdiglesymbolikken var, at ville de nye immigranter have lov til at blive en del af nationen, måtte de fuldstændigt aflægge sig deres gamle kultur og blive en del af det etablerede amerikanske liv. 1. verdenskrig forstærkede denne opfattelse ved at sætte spørgsmålet om delte loyaliteter på dagsordenen, og det ensrettende „americanization“-begreb blev yderligere bestyrket med tilføjelsen „100 percent americanism“, der gik imod, hvad man med et dansk ord kunne kalde bindestregsidentiteter, som tysk-amerikansk eller fransk-amerikansk. Bindestregen blev opfattet som et udtryk for delte nationale loyaliteter, og meget lig den pseudovidenskabelige diskurs om Amerika-som-hvid-races-land sås Amerika altså som en etnicitet eller nationalitet, truet indefra af konkurrerende identifikationer (Gleason, 1980: 40).

I „the tribal twenties“, som John Higham med henvisning til den ekstreme racisme og nativisme har kaldt årtiet, kulminerede den indadvendte, etnocentriske italesættelse af amerikansk identitet med vedtagelsen i 1924 af The McCarran-Walther Act. Loven ændrede radikalt mere end 200 års liberal immigrationspolitik og fastslog et såkaldt „national origins“ kvotesystem, der tildelte immigrationskvoter til verdens lande udregnet efter den amerikanske befolkningssammensætning i 1790. Systemet havde baggrund i vurderinger fra den såkaldte Dillingham Commission, der i 1911 blev nedsat til at definere det „sande“ og oprindelige Amerika, og den 42 bind lange rap-

port udlagde, som Reimers har formuleret det, „stereotypes of the old immigrants...as the backbone of the United States“ mens „the new immigrants were portrayed as unassimiliable opportunists“ (Reimers, 1992: 7).

Fra Rom til Moskva

Umiddelbart efter lovens vedtagelse blev den etnocentriske nationalitetsforståelse imidlertid skarpt kritiseret, og en dyb skepsis over for assimilationsparadigmet bredte sig. Forandringen var først og fremmest betinget af fascismens og nazismens fremkomst i Europa, der påvirkede både det akademiske og det politiske miljø i USA. I det akademiske miljø begyndte et opgør med det essensialistiske kulturbegreb, der nu blev opfattet som ubehageligt enslydende med antisemitismen, og gennem fremkomsten af en række antropologiske hovedværker som Margaret Meads *Coming of Age in Samoa* (1928) og Ruth Benedicts *Patterns of Culture* (1934), blev der sat et afgørende relativistisk skred i den amerikanske socialvidenskab.

Parallelt hermed blev begreberne om „melting pot“, „americanization“ og „assimilation“, med fremkomsten af nazismen og fascismen, i den politiske diskurs gradvis udlagt som direkte anti-demokratiske (Gleason, 1992: 165). Igen skete forandringerne med henvisning til udviklingen i Europa: „Because totalitarianism meant forced uniformity – the barbarous Gleichschaltung of the nazis – it was an easy transition to the view that diversity as such was the essence of the American system“ (Gleason, 1992: 166). Ved begyndelsen af 2. verdenskrig var assimilationsparadigmet fuldstændig forladt, og en lang række initiativer til fordel for en liberal, universalistisk politik blev gennemført. Fra 1938-39 sponsorerede the

U.S. Office for Education således et 24 afsnit langt radioprogram med titlen „Americans All...Immigrant All“, der gjorde etnisk diversitet til en dyd og i stedet understregede det rent politiske indhold i statsborgerskabet. Ikke bare forlod man altså de forudliggende årtiers partikularistiske etnicitetsfokus – man nege-rede dette: Diversitet var en dyd – et sundhedstegn ved de frie samfund – og rummet for, hvad „Amerika“ kunne inkludere, blev radikalt udvidet.

Udviklingen fra århundredeskiftet betød først en kulmination i betoningen af Amerikas etniske referent for derefter med oppositionen til „Europas totalitarismer“ at slippe denne fuldstændig og i stedet vitalisere forestillingen om Amerika som et politisk projekt. Særlig to aspekter er afgørende for nationens måde at tænke Amerika på efter 1945. For det første blev national identitet sat på dagsordenen som genstand for trusselsbillede og sikkerhedspolitik. Amerika defineres nu som et rent ideologisk projekt uden bindinger til hverken folk eller land, og den nationale interesse har altså ingen på forhånd givne afgrænsninger, hvorfor den geografiske scene for amerikansk udenrigspolitik potentielt er „grænseløs“. For det andet er indholdet i det ideologiske projekt blevet forrykket. Før var frihedsidealene placeret i en diskurs, der havde den protestantiske angelsaksiske verden som „missionsgrundlag“, hvorfor der var betydelige grænser for pluraliteten. Katolicismen og jødedommen kan nu rummes inden for en national diskurs, der sætter pluralisme/totalitarisme som vigtigste forskel, der definerer egen identitet. Tornen i nationens øje var derfor ikke længere af etnisk, men af ideologisk karakter, og Amerikas blik efter krigen blev således – symbolsk udtrykt – ikke længere rettet mod katolicismens Rom, men

mod kommunismens Moskva (Hofstadter, 1952: 80).

1947 – 90: På mission for „den frie verden“

„We must always consider that we shall be as a city upon a Hill – the eyes of all people are upon us“. John F. Kennedy, ved indsættelsen i det Hvide Hus i 1961 (citeret fra LaFeber, 1989: 553).

Allerede ved Amerikas indtrædelse i 2. verdenskrig havde ledende amerikanere sat spørgsmålet om nationens rolle i det 20. århundrede til offentlig debat. Henry Luce, en indflydelsesrig udgiver af magasinerne *Life*, *Time* og *Fortune*, førte denne debat an og hævdede i en leder sommeren 1941, at „only America can effectively state the aims of this war“ (citeret fra LaFeber, 1989: 380). Ved krigens afslutning var det en accepteret holdning, at et mere kraftigt amerikansk fingeraftryk på den globale orden var vitalt for overlevelsen af Amerikas demokrati, og den politiske konsensus bredte sig: De geografiske forhold – Atlanterhavet – var ikke længere forsvar nok, idet globale forhold potentielt kunne true den amerikanske „way of life“. Amerika skulle derfor gribe magten og skabe det, der med en ny, fremvindende formulering blev udtrykt som et „great American century“ (LaFeber 1989: 380).

Truman gjorde for alvor forestillingen om en ideologisk trussel, der krævede aktiv forebyggelse og bekæmpelse, til officiel politik og italesatte dermed ideen om en koherent økonomisk og moralsk vestlig verdensorden med en naturlig leder: USA. Det nye trusselsbillede fik samtidig et sprogligt udtryk i det integrative begreb om „National Security“. I 1947 blev dette yderligere institutionaliseret i nedsættelsen af „The National Security

Council“, hvormed amerikansk forsvarstænkning gennemgik en fuldstændig omstrukturering (Jenkins, 1997: 231). For det første blev nationens mytologiske tankegods om at være udvalgt til at gå menneskehedens ærinde reformuleret: Ekspansionstidens myte om en amerikansk „frontier“ blev løftet ud af den rent amerikanske geografi og refererede nu til en global sammenhæng. For det andet forlod man delvis den traditionelle liberalistiske tro på „hamony of interest“-logikken til fordel for en militariseret og „realistisk“ koldkrigsliberalisme.

Den nye „frontier“

Den ideologiske grænse, der udgjorde jerntæppet, blev for alvor trukket i 1947, da præsident Truman fremsatte forestillingen om en dikotomisk verdensopdeling og i en stærkt retorisk tale argumenterede for, at Amerikas grænser stoppede der, hvor „free peoples“ mødte regeringer, der baserede sig på „terror and oppression...the suppression of personal freedoms“. Dermed agiterede han for nødvendigheden af at vælge mellem to „ways of life“ og gjorde idéen om en vestlig verdensorden med Amerika som leder til officiel politik (citeret fra LaFeber, 1989: 451).

Kennedys New Frontier-politik fra 1960 var delvis en sproglig eksplicitering af denne todeling af verden. Med sit kombinerede inden- og udenrigspolitiske program tilstræbte den at forbedre international handel, grundfæste og vitalisere en række borgerrettighedsprincipper og gennem disse initiativer sikre en fornyet økonomisk og moralsk udvidelse af den amerikanske livsform, hvormed den retorisk set tydeligt viste tilbage til 1800-tallets territoriale ekspansion (Slotkin, 1987: 72). Som i sin indsættelsestale, hvor Kennedy citerede John Winthrops

300 år gamle metafor om Amerika som „a city on a hill“, trak han dermed på nationens mytologiserede historie med dens forestilling om at være udvalgt og ikke mindst på den udbredte opfattelse af, at udvidelsen mod vest havde været et ideologisk togt lige så meget som geografisk imperialisme (LaFeber, 1989: 553). Med fri/undertrykt dikotomien brugte Amerika igen det temporale, fremskridtsorienterede billede som demarkationslinie til „det fremmede“: Der var den frie, udviklede og civiliserede verden og den undertrykte, barbariske verden. Forskelsættelsen blev til stadighed taget frem i den kolde krigs forskellige faser, blandt andet i forbindelse med krigen i Vietnam, hvor den historiske myte til tider fuldstændig overskyggede de nutidige begivenheder. Da general og ambassadør Maxwell Taylor foran Kongressen skulle forklare vanskelighederne ved pacificering af Vietnam, brugte han derfor en metafor, der ved at vise tilbage til cowboy/indianer-terminologien på en og samme tid indikerede vanskelighederne ved operationen og antydede sandsynligheden for endelig succes: „It is very hard to plant corn outside the stockade“, fremførte han, „when the indians are still around. We have to get the indians farther away ...to make good progress“ (citeret fra Slotkin, 1986: 71). Den nationale identitet baserer sig i den grad på frontierbegrebets udvidelsesforestilling, at italesættelsen af en sådan grænse bliver vital for at give kollektivitet mening.

Koldkrigsliberalisme – fra politisk filosofi til „realistisk“ strategi

Lanceringen af begrebet om „national security“ var en forening af det Buzan og Wæver kalder „the too realist ‘national interest’“ og „the too idealist ‘collective security’“. Begrebet er derfor en god ind-

faldsvinkel til forståelsen af amerikansk koldkrigs politik, idet sammenskrivningen af henholdsvis en realistisk og en liberal strategi indfanger periodens ideologiske paradoks (Buzan og Wæver, 1998: 10). At det i en amerikansk måde at tænke nationen på lader sig gøre at sammenkrive de to tankeretninger peger samtidig på et afgørende element i udenrigspolitikken: Nationalistisk magt politik lader sig forene med idealistisk universalisme. For en nation, der i sin udenrigspolitik altid har haft en stærkt liberal retorik om sammenfaldet mellem amerikanske interesser og almenmenneskeligt fremskridt – mellem „mission and money“, er dette ikke et paradoks (LaFeber, 1989: 5). „The national“ har med andre ord ikke den traditionelle europæiske magtkynismes klang.

Sondringen mellem en „fri“ og en „undertrykt verden“ afspejler denne grundlæggende antagelse om Amerikas liberale værdiers universelle rækkevidde. Skellet forudsætter, at det frie individ ville vælge demokratiet og markedsøkonomien. Det er i denne forbindelse interessant at observere, at den mere aggressive fremførelse af vestlige politiske idealer, som koldkrigsliberalismen var et udtryk for, havde parallel i det akademiske miljø, hvor den politiske filosofi i 1960'erne blev „forfremmet“ og gjort til politisk teori. Den akademiske liberalisme ændrede under den kolde krigs forløb karakter og gik fra at omhandle etiske idealer til at blive fremført som videnskabelige sandheder, der med udgangspunkt i „rational man“-udgaver af kontraktfilosofiens grundmodeller gjorde den individuelle frihed til fornuftens diktat (Rengger, 1996: 3)². Som i Uafhængighedserklæringen 200 år før var det bagvedliggende postulat for koldkrigsliberalismen: „We hold these truths to be selfevident“.

De første år af den kolde krig blev denne konfrontationssøgende liberalisme italesat i politiske snarere end militære termer, og truslen fra øst blev overvejende opfattet som en ideologisk trussel. Som allerede Henry Luce havde givet udtryk for det under krigen, var den tidlige koldkrigsperiode udtryk for en ideologisk frygt og en tro på, at Sovjet uden at gribe til militære midler udgjorde en økonomisk og kulturel trussel med den amerikanske livsform. Økonomisk fordi Amerika kunne blive tvunget til at tage „defence measures“, der med Trumans ord „might really bankrupt our economy, and change our way of life so that we wouldn't recognize it as american any longer“ (citeret fra Buzan og Wæver, 1998: 11). Kulturelt fordi Amerika, hvis Europa faldt i kommunismens hænder, „would suffer a cultural and spiritual loss incalculable in its long-term effects“, som en rapport fra 1946 konstaterede det (citeret fra Campbell, 1992: 27). Man frygtede med andre ord en international udvikling, hvor Amerika måtte indtage en rolle, der stred mod nationens kerneværdier, og truslen blev således opfattet som indirekte. Helt i tråd med den liberale rationalismes antagelse om, at det økonomisk „sunde“ samfund fører til samhandel, sikkerhed og fred, var strategien derfor en forebyggelses- og indæmningspolitik gennem redskaber som Marshallhjælpen og Trumandoktrinen.

Allerede i begyndelsen af 1950'erne ændrede udlægningen af denne strategi sig. 1949-50 havde været et år med adskillige chok for amerikansk udenrigspolitik: September 1949 detonerede Sovjet sin første atombombe, i oktober sikrede de kinesiske kommunister sig hele Kinas fastland og etablerede Folkerepublikken, og samtidig gik FN's krig mod det kommunistiske Nordkorea ikke som forventet (Jenkins, 1997: 235). Begivenhederne

blev tolket som en katastrofe – kulminationen på flere års kommunistisk triumf – og som en trussel mod Amerika, der ikke havde sidestykke i nationens historie (Hofstadter, 1952: 7). Fokus blev nu i helt overvejende grad militært, og de sociale og økonomiske faktorer blev stort set overset: Den udenrigspolitiske diskurs blev „captured in the realist distinction between ‘high politics...and low politics’“ (Buzan og Wæver, 1998: 12). Dette afgørende brud med isolationismen blev ikke italesat som en amerikansk aggression, men som et selvforsvar og således kunne Reagan i 1985 argumentere for aktivt at støtte oprør i kommunistiske regimer: „Freedom is not the sole prerogative of a chosen few, it is the universal right of all Gods children...Support for freedom fighters is selfdefence“ (citeret fra LaFeber, 1989: 677).

Den kolde krig indebar således en tæt sammenhæng mellem intern identitet og en ekstern trussel. Nedtrapningen af øst/vest-atomkapløbet i midten af 1980'erne og Sovjetunionens sammenbrud i 1991 har derfor betydet en ophævelse af den modstander, man i et halvt århundrede har defineret nationens mål og mening op imod. I denne situation har Amerika i nu snart et årti forsøgt at finde sig selv og en ny „grand strategy“.

1990-?: Forandring og kontinuitet

Meningen med udtrykket „amerikansk sikkerhed“ er blevet forrykket i det, der nu nærmer sig det første årti efter den kolde krig. Under den bipolar struktur blev trusselsbilledet opfattet gennem den ideologiske konflikts entydige og klare linse, og truslen udgjorde en ideologisk såvel som militær enhed. Med kommunismens sammenbrud og erklæringen af liberalismens sejr er fjendebilledet karak-

teriseret ved det modsatte: Truslen hævdes nu først og fremmest at være fraværet af entydighed (Gaddis, 1998: 2-3). I en ny verden af uforudsigelighed tegner der sig alligevel en amerikansk sikkerhedsdiskurs, hvor forestillingen om amerikansk lederskab videreføres. Før var missionen at modstå „kommunismens mørke“, nu er ærindet at fuldende en liberalistisk verdensorden.

Trods den voldsomme ændring fra en bipolar til en unipolar international struktur kan der i den nye amerikanske sikkerhedsdiskurs – det vil foreløbig sige Bush-og Clinton-administrationerne – spores en udpræget grad af kontinuitet. Det liberale projekt er stadig den vigtigste identitetsfaktor, og truslen placeres som før „udenfor“. Hvor kodeordene for modsætningen mellem liberalismen og dens modstander(e) før var totalitarisme udenfor – frihed indenfor, er der nu kaos og lovløshed udenfor – orden og fremgang indenfor. Clinton formulerer det i forbindelse med Kosovokrisen:

„...Kosovo today is the harshest example at the moment of what we have seen in Bosnia...in Rwanda...in Northern Ireland...in the Middle East...We have come to the end of the cold war. People now see the prospect of a bright new future for the world in which we can solve our differences in an orderly way...that is why the United States is in Kosovo“ (NATO Briefing, 16. april 1999).

De stater, Clinton nævner, er ikke alle lige gode eksempler på, hvilken type stat, der i USA's optik er „balledemagerne“, men citatet understreger, hvad der nu adskiller „det demokratiske selskab“ og omverden: Orden. „Indenfor“ identificeres i store træk som medlemmerne af NATO plus et par partnere, og nu som før er logikken, at demokrati og markedsøkonomi medfører sikkerhed, mens kilderne til

trusler og usikkerhed alle placeres udenfor (Hansen, 1996: 120).

Sammenhængen er et tilbagevendende tema for Clinton-administrationen, og i deklARATIONEN fra NATO-topmødet i Washington fremføres det at: „where borders are increasingly open to people, ideas and commerce...war becomes unthinkable“ (The North Atlantic Council in Washington D.C., 1999: 1). Clinton har eksplicit udtrykt en ny sådan todeling af verden som en af de vigtigste sikkerhedstrusler for det nye århundrede i sin profeti om, at „there will be a great contest for the next several years between the forces bringing us together and the forces tearing us apart; between the idea that we can only find unity with people who are just like us and the idea that ...people can...draw up a set of rules which permits us all to live together“ (NATO Briefing, 16. april 1999). Den verden, Clinton her tegner, er i fuldstændig overensstemmelse med den rationalistiske liberalisme: Den fornuftsdrævnede stat vil etablere et spinkelt sæt fælles regler, der hævder den enkeltes ret med respekt for andres lige ret. Verden inddeles i én del, der har underskrevet „kontrakten“, og én, der bryder reglerne.

Amerikansk lederskab?

Set fra amerikansk side er nogle af de vigtigste kontraktbrud – ud over den her nævnte etniske intolerance – international terrorisme og udbredelse af masseødelæggelsesvåben (The North Atlantic Council in Washington D.C., 1999: 1-2). De stater, der gør sig skyldige i sådanne brud, udnævnes til „slyngler“ og tildeles dén lod, som er slynglens: Lovløshed. Amerikas forestilling om en ny verdensorden, der ikke er hel, for alle har underskrevet kontrakten, er foreløbig blevet bakket op af to internationalistiske præ-

sider, der har formuleret nationens rolle som „amerikansk lederskab i verden“. I denne sammenhæng er det amerikanske syn på hierarkiet mellem folkeret og menneskeret ved at vende, og en ny logik om, at kun demokratiske stater har rettigheder, vinder frem. Reagan-Bush administrationen sagde det ligeud: „Yes, some rights are more fundamental than the right of nations to non-intervention, like the rights of individual people....(W)e don't have the right to subvert a democratic government but we do have the right against an undemocratic one“ (citeret fra Waltz, 1996: 16). Formelt set har Clinton-administrationen måske ikke formuleret et lignende princip, men forsøger gennem NATO reelt at presse tankegangen igennem. I Washington-deklARATIONENS syn på fremtidens trusler og strategier blev vestens ret til indblanding i ikke-demokratiske staters anliggender uden FN-mandat ikke eksplicit formuleret, men heller ikke det modsatte. Man kunne have forventet, at man oven på interventionen i Kosovo ønskede at formulere et klart grundlag for NATOs forhold til FN og folkeretten. Det gjorde man – til USA's tilfredshed – ikke. Geografisk set afgrænser teksten også meget løst NATOs handlefelt til det euro-atlantiske område, og samtidig formulerer man en målsætning om ekspansion gennem „a stronger and broader Euro-Atlantic community“ (The North Atlantic Council in Washington D.C., 1999: 1). Har man ikke ansat sig selv som verdens politibetjent, så har man banet vejen.

The American Sound – nationalitet eller kultur?

Artiklens indledende citat udtrykker den amerikanske vision om at fylde verden med „the American Sound“. Hvad menes

der med denne formulering? Der er tydeligvis ikke tale om konkret at ville erobre hele verden og gøre alle til amerikanske statsborgere. På hvilken måde skal verden da amerikaniseres?

Fra puritanerne og til i dag har jeg forsøgt at argumentere for, at svaret findes i Amerikas selvforståelse af at stå for en bestemt livsform. Den amerikanske nationale identitet opleves ikke som en nationalitet bundet til geografi eller institutioner i traditionel forstand. I stedet er den knyttet til en række hverdagslige praksisser, livsanskuelser og samfundsmæssige indretninger. Kernen i denne kultur er et fokus på historien som et forudbestemt materielt og åndeligt fremskridt med Amerika som leder. I et fejende view over nationens historie argumenterer Bercovitch overbevisende for, at den amerikanske befolkning, trods dens blanding af race og kultur, kan tro på en særlig amerikansk mission og investere en emotionel, spirituel og intellektuel hengivenhed til denne, af nærmest religiøs karakter:

„Here was the anarchist Thoreau, condemning his backsliding neighbours by reference to the westward errand; here the solitary singer Walther Whitman, claiming to be the american way; here the civil rights leader Martin Luther King; descendant of slaves, denouncing segregation as a violation of the american Dream; here, an endless debate about national identity full of rage and faith, Jeffersonians claiming that they, and not the priggish eirs of Calvin, really represented the errand, conservative politicians hunting out socialists as conspirators against the dream, left-wing polemics proving that capitalism was a betrayal to the country's sacred origins. The question in these latterday jeremiads, as in their seventeenth-century precursors was never 'who are we?', but, almost in deliberate evasion of that question, the old prophetic refrain: When is our errand to be fulfilled?“

Artiklen har i store træk lagt sig op af Bercovitchs læsning og hævdede, at missionsforestillingen udgør en dyb struktur i Amerikas nationale diskurs. Imidlertid mener jeg, at én vigtig historisk tilføjelse kan gøres til denne udlægning. Ud af den lange række historiske forskydninger af missionen, der har fundet sted, er det væsentligste brud – set i forhold til det sikkerhedspolitiske billede – opgivelsen af den etniske italesættelse af national identitet, der fandt sted under 2. verdenskrig. „100 percent americanism“-begrebets ændring – fra at betyde udelt loyalitet over for nationen som konkret politisk og geografisk realitet til at betyde udelt loyalitet over for det amerikanske liberale projekts værdier – udvidede rummet for missionens omfang og var således afgørende for den universalistiske italesættelse af projektet, der har præget udenrigspolitikken siden. Hvis det liberale projekt i sin natur er universelt, kan selv *status quo* udlægges som trussel. Udviklingen efter den kolde krig kan læses som en videreførelse af denne koldkrigsrealistiske og „sikkerhedsliggørende“ udlægning af Amerikas mission. Nok er indholdet delvis forandret, men de liberale dikotomier om totalitarisme/pluralisme og orden/anarki er stadig pejlemærker for national identitet og udenrigspolitisk adfærd. Hvad den fremtidige historie bliver er endnu uvist. Blot kan man konstatere, at det 20. århundrede fik den klang, Den Nye Verden ønskede sig: „The American Sound“.

Noter

1. Her tænker jeg naturligvis på den NATO-operation, der onsdag den 24. marts 1999 blev sat i gang i Serbien og Kosovo-provinsen uden FN-mandat.

- Jeg tænker her specielt på John Rawls paradigmatiske værk *A Theory of Justice* (1976), der definerer liberalismens i et sæt procedurale, rationalistisk udledte regler og som i årtier har haft stort set hegemonisk karakter i den amerikanske „new normative theory“ (Rengger, 1996: 3).

Litteratur

- Buzan, Barry og Ole Wæver (1998). *Liberalism and Security: Contradictions of the Liberal Leviathan*, Working Paper no. 1998/23, Copenhagen: Center for Freds- og Konfliktforskning.
- Bartelson, Jens (1995). *A Genealogy of Sovereignty*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Bercovitch, Sacvan (1978). *The American Jeremiad*, Madison: University of Wisconsin Press.
- Cambell, David (1992). *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Cardiff Text Analysis Group (1988). „Disarming Voices (a nuclear exchange)“, *Textual Practice*, Vol. 2.
- Capper, Charles og David Hollinger (1997). *The American Intellectual Tradition*, Vol. 1, Cambridge: Cambridge University Press.
- Falzon, Christopher (1998). *Foucault and Social Dialogue*, London: Routledge.
- Flyvbjerg, Bent (1994). *Rationalitet & Magt*, Bind 1, Odense: Akademisk Forlag.
- Gaddis, John Lewis (1992). *The United States and The End of The Cold War: Implications, Reconsiderations, Provocations*, New York: Oxford University Press.
- Gleason, Philip (1980). „American Identity and Americanization“, pp. 31-58 i Stephan Thernstrom (ed.), *Harvard Encyclopedia of Ethnic Groups*, Cambridge: Harvard University Press.
- Gleason, Philip (1992). *Speaking of Diversity: Language and Ethnicity in Twentieth Century America*, Baltimore: John Hopkins University Press.
- Hansen, Lene (1995). „NATO's New Discourse“, pp. 117-135 i Birthe Hansen (ed.), *European Security 2000*, Copenhagen: Copenhagen Political Studies.
- Hofstadter, Richard (1964). *The Paranoid Style in American Politics and Other Essays*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Jenkins, Philip (1997). *A History of The United States*, Hampshire og London: Macmillan Press.
- Laclau, Ernesto (1995). *New Reflections on The Revolutions of Our Time*, London: Verso.
- LaFeber, Walter (1989). *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad since 1750*, New York og London: W.W. Norton og Company.
- Looby, Christopher (1996). *Voicing America: Language, Literary Form, and the Origins of the United States*, Chicago: The University of Chicago Press.
- NATO Briefing on 'operation allied force' (16. april 1999). Clintons Remarks to Humanitarian Relief Groups, <http://www.usia.gov/regional/eur/balkans/kosovo/99041602.htm>.
- Perkins, Bradford (1993). *The Cambridge History of American Foreign Relations. The Creation of A Republican Empire, 1776-1865*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Reimars, David M. (1992). „A Cautious Reform: The Immigration Act of 1965“, pp. 61-91 i *Still The Golden Door: The Third World comes to America*, New York: Columbia University Press.
- Rockett, Ian R. H. (1983). „American Immigration Policy and Ethnic Selection: A Historical Overview“, *Journal of Ethnic Studies*, Vol. 10, pp. 1-26.
- Rengger, N. J. (1995). *Political Theory: Modernity and Postmodernity*, London: Blackwell.
- Slotkin, Richard (1986). „Myth and The Production of History“, i Sacvan Bercovitch og Myra Jehlen (ed.), *Ideology and Classic American Literature*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor, Charles (1989). *Sources of The Self: The Making of The Modern Identity*, Cambridge: Cambridge University Press.
- The North Atlantic Council in Washington D.C. (april 1999). *The Washington Declaration*, <http://www.whitehouse.gov/WH/New/NATO/Statement2.html>.
- Tjalve, Christine (1999). *Den Amerikanske Droms Virkelighed*, speciale ved Institut for

2. Jeg tænker her specielt på John Rawls paradigmatiske værk *A Theory of Justice* (1976), der definerer liberalismens i et sæt procedurale, rationalistisk udledte regler og som i årtier har haft stort set hegemonisk karakter i den amerikanske „new normative theory“ (Rengger, 1996: 3).

Litteratur

- Buzan, Barry og Ole Wæver (1998). *Liberalism and Security: Contradictions of the Liberal Leviathan*, Working Paper no. 1998/23, Copenhagen: Center for Freds- og Konfliktforskning.
- Bartelson, Jens (1995). *A Genealogy of Sovereignty*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Bercovitch, Sacvan (1978). *The American Jeremiad*, Madison: University of Wisconsin Press.
- Cambell, David (1992). *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Cardiff Text Analysis Group (1988). „Disarming Voices (a nuclear exchange)“, *Textual Practice*, Vol. 2.
- Capper, Charles og David Hollinger (1997). *The American Intellectual Tradition*, Vol. 1, Cambridge: Cambridge University Press.
- Falzon, Christopher (1998). *Foucault and Social Dialogue*, London: Routledge.
- Flyvbjerg, Bent (1994). *Rationalitet & Magt*, Bind 1, Odense: Akademisk Forlag.
- Gaddis, John Lewis (1992). *The United States and The End of The Cold War. Implications, Reconsiderations, Provocations*, New York: Oxford University Press.
- Gleason, Philip (1980). „American Identity and Americanization“, pp. 31-58 i Stephan Thernstrom (ed.), *Harvard Encyclopedia of Ethnic Groups*, Cambridge: Harvard University Press.
- Gleason, Philip (1992). *Speaking of Diversity: Language and Ethnicity in Twentieth Century America*, Baltimore: John Hopkins University Press.
- Hansen, Lene (1995). „NATO's New Discourse“, pp. 117-135 i Birthe Hansen (ed.), *European Security 2000*, Copenhagen: Copenhagen Political Studies.
- Hofstadter, Richard (1964). *The Paranoid Style in American Politics and Other Essays*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Jenkins, Philip (1997). *A History of The United States*, Hampshire og London: Macmillan Press.
- Laclau, Ernesto (1995). *New Reflections on The Revolutions of Our Time*, London: Verso.
- LaFeber, Walter (1989). *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad since 1750*, New York og London: W.W. Norton og Company.
- Looby, Christopher (1996). *Voicing America: Language, Literary Form, and the Origins of the United States*, Chicago: The University of Chicago Press.
- NATO Briefing on 'operation allied force' (16. april 1999). Clintons Remarks to Humanitarian Relief Groups, <http://www.usia.gov/regional/eur/balkans/kosovo/99041602.htm>.
- Perkins, Bradford (1993). *The Cambridge History of American Foreign Relations. The Creation of A Republican Empire, 1776-1865*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Reimars, David M. (1992). „A Cautious Reform: The Immigration Act of 1965“, pp. 61-91 i *Still The Golden Door: The Third World comes to America*, New York: Columbia University Press.
- Rockett, Ian R. H. (1983). „American Immigration Policy and Ethnic Selection: A Historical Overview“, *Journal of Ethnic Studies*, Vol. 10, pp. 1-26.
- Rengger, N. J. (1995). *Political Theory: Modernity and Postmodernity*, London: Blackwell.
- Slotkin, Richard (1986). „Myth and The Production of History“, i Sacvan Bercovitch og Myra Jehlen (ed.), *Ideology and Classic American Literature*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor, Charles (1989). *Sources of The Self: The Making of The Modern Identity*, Cambridge: Cambridge University Press.
- The North Atlantic Council in Washington D.C. (april 1999). *The Washington Declaration*, <http://www.whitehouse.gov/WH/New/NATO/Statement2.html>.
- Tjalve, Christine (1999). *Den Amerikanske Droms Virkelighed*, speciale ved Institut for

- Litteraturvidenskab, Københavns Universitet (under udgivelse).
- Tocqueville, Alexis de (1994). *Democracy in America*. (J.P. Mayer ed.), London: Fontana.
- Waltz, Kenneth N. (1995). „The United States and The New World Order“, pp. 13-26 i Birthe Hansen (ed.), *European Security 2000*, Copenhagen: Copenhagen Political Studies.
- Walker, R. B. J. (1993). *Inside/Outside: International relations as political theory*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Weiler, Joseph H. H. (1997). „To be a European Citizen – Eros and Civilization“, *Journal of European Public Policy*, Vol. 4/4, pp. 495-519.
- Wæver, Ole (1997). *Concepts of Security*, Copenhagen: Institute of Political Science.